

אספרה שמך לאחי

♦ י"ח סיון תשפ"ה ♦

פנינים בפרשת השבוע

בהעלתך

♦ בהעלתך את הנדר ♦

שמונה במקום זה הפה כדי שיהא פפתור, ובמקום זה גביע, ובמקום זה פרח, הכל כפי פונתו, ובדייק במקום שהפה בו נעשה מאליה, ועל ידי הפאתו קנים את מצות ה' בעשית הנדרה.

בבית המקדש היה מצוה להיטיב הנרות תמיד לפני השם יתברך, כלומר לנקות את המנורה מהשמן והאפר שדלק, שלא ישאר אפלו משהו, ולערך הנר לפני השם יתברך, שיהא מוכן להדלקה, וזהו מצות "הטבת הנרות" ולצורך כך אכן היתה לפני המנורה, ובה שלש מעלות, שעליה הפכה

עומד ומטיב את הנרות, אמנם הצורך לעלות על המדרגות היה בעקור רק כשרוצה הפכה לקיים מצות הטבה, שצריך לראות שהמנורה נקיה, אבל כדי להדליק אש בנרות המנורה יכול גם לעמוד למטה, ולהגביה קצת את ידו ולהדליק, רק אם הפכה גדול בעצמו מדליק, אינו יכול להגביה את ידו, כי אסור לו להגביה ידו מעל הציץ שעל מצחו שכתוב בה קדש לה', ולכן פאן פשעוה ה' לאהרן על ההדלקה נאמר לשון עליה בהעלתך ומפאן למדנו שהיה מדרגות שיוכל לעמוד עליה ולהדליק, כי הפכה גדול היה צריך לעלות במדרגות גם לצורך ההדלקה, ולא רק לצורך ההטבה. ולכן לומדים מפאן שפעלה היתה לפני המנורה שעליה הפכה עומד ומטיב.

♦ שלמה המלך עשה עשר ♦

משנה רבנו עשה במשכן שבמדבר שלחן אחד, ושלמה המלך עשה בבית המקדש עשרה שלחנות לבית המקדש, כי במדבר היו אוכלים מן ולא היו צריכים לזרעים, אבל בארץ ישראל היה צריך להשפיע ברכה להרבות זרעים, וכמו כן עשה עשרה פירות ועשר מנורות כנגד עשרת הדברות, וכל מנורה היו בה שבעה נרות הרי שבעים, כנגד שבעים אמות שפל זמן שהנרות דולקות היו מתכבשים, ששלמה מלך על שבעים אמות, אבל משנה היה צריך לכבש רק שבעה אמות, ואף על פי שעשה שלמה עשר מנורות לא היה מבעיר תחלה אלא על של משנה, ואחר כך היה מבעיר על כלם.

עשר מנורות עשה שלמה וכל אחת ואחת הביא לה אלהי כפר זהב, והכניסוהו אלהי פעמים לאש וזקק ושוב זקק עד שהעמידוהו על כפר זהב, ובכל אחת היו גביעים כפתורים ופרחים, כמו במנורה של משנה רבנו, אמנם לא היה לו את הקשי של משנה רבנו שהתקשה במעשה המנורה, כי אמנם גם שלמה עשה את המנורה הכל מקשה אחד מכפר זהב, אך היה יכול לעשות גביע או כפתור וכדומה יותר גדול או יותר קטן, שיתאים בדייק שיהיה הכל כפר זהב, אבל משנה רבנו היה צריך שיהיה הכל מדק כפי שה' הראה לו, כפראה אשר הראה אותו, לכן לא היה יכול להקטין או להגדיל שום פריט לצורך המשקל, וזה היה קשה מאוד.

♦ בן עשה את המנרה ♦

ה' צוה למשה רבנו ואמר לו; ועשית מנרת זהב טהור, מצוה היא על בני ישראל לעשות מנרה לבית המקדש, גם לשענתו במשכן, וגם לדורות בבית המקדש, אמנם משנה רבנו התקשה בזה עד שהראהו הקדוש ברוך הוא באצבע, מנורה של אש ואמר לו; וזה מעשה המנרה וגו'. ואחר שראהו כבר ידע משנה צורת המנורה, איך ובאיזה מקום הגביעים והכפתורים והפרחים, אף עדין לא היה יכול לעשות, עד שאמר לו הקדוש ברוך הוא; השלף הכפר של זהב לאש, ובתוף האש היה משנה רבנו מכה בפטיש בכל מקום שצריך להיות גביע כפתור או פרח, והיתה נעשית מאליה בכל מקום

1. תמיד פ"ג משנה ט'

2. פנים יפות

3. גור אריה פרק ח פסוק ד

4. ילקוט שמעוני מלכים א רמז קפה בשם מדרש תדשא, ועיין קול התור עמוד ר"מ על חנוכה

5. מנחות כט, עם פי' הגר"ז על התורה

היה יכול גם להקטיר קטרת פי זמנם היה שנה בפקר
ובין בין הערבים, ומי שעושה מצוה זו אינו יכול לקים את
השנה, כפתוב; והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בפקר
בהיטיבו את הנרות יקטירנה, ובהעלת אהרן את הנרות בין
הערבים יקטירנה, ובכל זאת אהרן לא שנה ממצותו שאמר
ה' למשה דבר אל אהרן, ואמרת אליו בהעלתך

• ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם וגו' •

בני ישראל שוהים למרגלות הר סיני, כבר קרוב לשנה,
כאן הגיעו לקראת מתן תורה, ומשה רבנו עלה לשמים
שלושה פעמים עד שהוריד את הלוחות השניות ביום
הפסחים, אחר כך עסקו בבניית המשכן וכליו, עד חנכה, ומאז
המתנינו להקמתו עד ראש חדש ניסן, בראש חדש ניסן צוה
ה' למשה רבנו שבועד שבועים ב"ד בניסן יקריבו את הפסח,
בני ישראל הכינו עצמם לקחו כבשים בדקו ומינו אלו כשירים
להקרבה, כדי שיהיו מוכנים בערב פסח פדת וכדיו.

והנה בערב פסח נחפזו אנשים ובאו לבית המדרש
שישבו שם משה ואהרן, ואמרו: אנחנו טמאים לנפש אדם
! למה נגרע לבלתי הקרב את קרבן ה' במעדו בתוך בני
ישראל. כלומר אנחנו נגענו במת ונטמאנו, ומדוע יגרע חלקנו
מלהקריב קרבן פסח עם בני ישראל

והנה; "האנשים הטמאים הללו לא נטמאו באותו יום

פרש רש"י - להגיד שבחו של אהרן שלא שנה, פירש על
כך הרה"ק רבי יצחק מוורקא - אלו היה הצווי של הדלקת
המנורה להרה"ק מברדיטשוב ז"ל היה משבר את המנורה,
ושופו השמן, מגדל ההתלהבות מהמצוה הרבה הזו, אבל
אהרן הפך לא נפר עליו שום שנוי, ועשה הכל בסדר הנאות
במצוה. אמנם כל זה היה רק מבחינת אף מבפנים בתוככי הלב
היה אהרן בוער לקיים מצות ה', שהיה המדליק אותן כל
ימיו אף על פי שהמצוה פשוטה בבניו, אבל הוא היה מדרז
במצוה הגדולה הזאת הרומזת לדבר עליו וסוד נשגב ובו בחר
השם ביימיו, ואהרן הפך לא שנה מתחלה ועד סוף, שפבר
ביום הראשון היה לו ניסיון גדול, שבו ביום מתו בניו הצדיקים
נדב ואביהוא, והרי דרפו של אבל שלא להדליק נרות, והרי
ההדלקה פשוטה בזה, ואמנם לא היה יכול לצאת מהמקדש
אבל גם לא היה מחיב להדליק נרות באותו יום, ובכל זאת לא
שנה כדי להראות שקבל עליו דין שמים באהבה, ובדרפו זאת
המשיך כל ימיו, שהרי היה עוד מצוה לעשות, והיא הקטרת
הקטרת, שהיא מצוה המוטלת על כהן בדיקא, והרי ידוע שכל
מצוה יש לה סגולה מיוחדת, הקטרת מעשרת, שמי שמקטיר
פעם אחת נעשה עשיר, ולכן לא הניחו במקדש לכהן אחד
שיקיים מצוה זו פעמים, אלא כל פעם כהן אחר על פי הגורל,
כדי שעוד כהנים יעשירו, והמנורה מוקמת, ומי שזהיר בזה
זוכה לבנים תלמידי חכמים, והרי ידוע שמי שמתעשר יכול
גם לזכות לתורה מה שאין בן בעלי תורה רבם אינם זוכים
לעשר ופרנסתם מצמצמת, ובא לו בקשי, ממש מקשה זהב,
והתורה עצמה שזוכה לה בזכות הנרות גם בן צריך לכהן יגיעה
רבה, ובכל זאת אהרן הפך בחר כל ימיו בהדלקת הנרות ולא

6. ישמח ישראל אות א

7. תיאור חי מהדלקת נר חנוכה של הרה"ק מברדיטשוב ז"ע

סיפר הרה"ק מרופשיץ; בצעירותי רציתי להיות נוכח בשעת הדלקת נרות חנוכה אצל הרה"ק מברדיטשוב ז"ל, ולא היה לי פרוטה בכיס להוצאות הנסיעה, החלטתי ללכת
ברגל, הלכתי רגלי כמעט שבועיים ימים, וכאשר מצאתי מקום לנוח נחתי קצת, והמשכתי ללכת רגלי, כמובן שהיה לי קר וגם לא אכלתי כראוי, אבל התחזקתי והמשכתי
בכל כוחותי להגיע למטרה להיות בברדיטשוב, באמצע הדרך מצאתי יהודי עם עגלה שלקח אותי כברת דרך ולאחר מכן שוב המשכתי רגלי, בלילה נכנסתי לביהמ"ד בעיר
אחת על אם הדרך ונחתי קצת על ספסל ביהמ"ד כמובן שהיה לי קר וכו' וכו'

כך עברו עלי שבועיים ימים בעמל רב ובטרחת יתירה ממש עד כלות הנפש, אבל המחשבה על המטרה הסופית להגיע להרה"ק מברדיטשוב היא היא שנתנה לי כח
להמשיך בדרך ולהיות נע ונד זמן רב.

סוף סוף הגעתי בס"ד לברדיטשוב בשעות הערב כשכבר היה הזמן של הדלקת הנרות, והרה"ק מרופשיץ מתאר את הדירה שהיה גר בה הברדיטשובער ז"ל ואומר
שדירתו לא הייתה כמו הדירות שלנו מורחבת וגדולה עם כל הנוחיות אלא קטנה בת שני חדרים בלבד, החדר הראשון היה מלא וגדוש מחסידים שבאו ג"כ להיות נוכחים
בהדלקת הנרות ובחדר הפנימי היה הברדיטשובער עצמו

בראותי את הקהל הגדול באים נקבצים יחדיו עומדים צפופים ודוחקים את עצמם לזכות ולראות את הברדיטשובער ז"ל מדליק נרות חנוכה הבנתי שאין לי סיכויים
להגיע עד לדלת המפרידה בין שני החדרים לפי שכאמור היה החדר הראשון מלא עד אפס מקום, חשבתי לעצמי מה אעשה מהי העצה הנאותה שבכל זאת אוכל לראות
אח צורתו הקדושה של הברדיטשובער ז"ל, ולא רק לשמוע את הברכות הלא יגעתי כמעט עד כלות הנפש, האם כל גיעתי הייתה לריק ח"ו לא ולא א"כ מה אעשה
ועלה רעיון במחשבתי והחלטתי שאין לי ברירה אלא להשתטח אפים ארצה ולעבור בין הרגלים של הקהל הקדוש, וכך אוכל להגיע אל הדלת הפנימית, ואכן כך עשיתי
ואתם יכולים לתאר איך עלתה בידי הזחילה בין הרגליים של הקהל הן דרכו עלי על כל גופי, עם השטיוולך [המגפים] והנעליים המרופשות, מרוחי הבוץ והטיט זה היה
ממש נורא ואיום, אבל קיבלתי כי זה באהבה וסבלתי כדי להוציא לפועל את רצוני להגיע למטרה, לראות את הדלקת נר חנוכה של הרה"ק מברדיטשוב ז"ל, כך נדחפתי
באיתות על הרצפה, בין רגלי הקהל עד שהגעתי לדלת הפנימית.

הרה"ק מרופשיץ ז"ל המשיך לתאר שהדלתות של הברדיטשובער לא היו חלקות ויפות כמו הדלתות שלנו, אלא הן היו חרוצות וחלולות [בלשון יידיש זה נקרא
שפארעס], תארו לכם כמו שמצרפים קרש עץ למשנהו וביניהם נותרים חריצים, שדרכם אפשר בקושי להציץ בעין אחת, לעבר השני בכל כחי ובכל כוונתי הצמדתי את
פני דלת ואכן נתמלל לי המזל לראות בעין אחת, את צורתו הקדושה של הרה"ק מברדיטשוב, זכיתי לראות את הברדיטשובער ז"ל יוצק שמן לנרות המנורה אבל היה
יותר שמן על הארץ, ממה שבתוך המנורה, והיה שווה לי כל העמל והסבל הרב שעברתי כדי לראות את המראה הנורא הזה, ואח"כ שמעתי סוף סוף את ברכות ההדלקה
וראיתי שוהה להדליק את הנרות, רק אחרי כל זה נחה דעתי שהשגתי את המטרה. (אוצר אפרים בהעלותך עמוד תקכ"ו).

8. רמב"ן ח' ג'

9. דרשות חת"ס ח"ב עמוד שצ"ד, אמנם הקשה הרה"ג ר' נפתלי גרוס שליט"א דברפרשת פקודי פ"מ פסוק כ"ה כתוב ויעל הנרות, וברש"י שם פסוק כ"ט דמשה רבינו
שימש באותו יום שהוא שמיני למילואים וא"כ משה הדליק, והביא דבהעמק דבר שם פסוק כ"ג דרש"י חזר בו בזקנותו, וכפי שהביא הרמב"ן בשמו, דאהרן הדליק באותו
יום.

10. חת"ס דרשות ח"א דוש לז' אדר תקע"ד בהגה מפנקסו עמוד קמ"ח ע"ב

11. דברי שאול להגרי"ש נתנזון מהדו"ת בשלח דף כ"א עמוד ג' בשם הרה"ק רבי מנחם מנדל מרימינוב ז"ע

ומִשֶׁה לֹא הָבִין לָמָּה ה' לֹא מִרְצָה, וְהָיָה בְּעֵינֵי מֹשֶׁה רֵעַ עַל כֵּן, אֲבָל הַקֹּב"ה אָמַר לוֹ: עֲכָשׁוּ תִרְאֶה שְׂאִין זֶה כְּנֻנְתָּם, שֶׁעַל יְדֵי שְׂנֵאתָן לָהֶם הִשְׁלֹו הַתְּפִיסוֹ, הֲרִי זֶה הַסִּימָן שְׂאִין עוֹסְקִים בְּתַקְוֵי נִשְׁמוֹת, אֲלֵא בְּאִכִּילַת תַּאֲוֹת, שֶׁהֲרִי בִשְׁלֹו לֹא הָיָה הַגְּלִיגוּלִים, וּבְכָל זֹאת רָצוּ כָּל כֵּן לֵאמֹל.

♦ שֵׁם הָאֲחֵר אֶלְדָּד וְשֵׁם הַשֵּׁנִי מִידָד ♦

כְּשִׁמֹּשֶׁה רִבְּנוּ רָאָה וְשָׁמַע אֶת תְּלִינוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אָמַר לְהִשָּׁם מֵאִין לִי בְּשׁוֹר לִתֵּת לְכָל הָעָם הַזֶּה, לֹא אוֹכַל אֲנִכִּי לְבַדִּי לְשֹׂאֵת אֶת כָּל הָעָם הַזֶּה, אָמַר לוֹ ה' שִׁיֹּאסֶף שְׁבָעִים אִישׁ מִזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁנֵתֵמְנוּ עֲלֵיהֶם לְהִיּוֹת שׁוֹטְרִים בְּמִצְרַיִם בְּעִבּוֹדֵת פָּרֹה וְהָיוּ מִרְחֲמִים עֲלֵיהֶם וּמִכִּים עַל יָדָם כְּשֶׁלֹא הִסְפִּיקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מִכְסֵּת הָעִבּוֹדָה, הָיוּ הַמִּצְרַיִם מִכִּים אֶת הַשׁוֹטְרִים, וְלָכֵן עָתָה יִתְמַנּוּ לְהִיּוֹת נְבִיאִים, וְלִקְחֹת אוֹתָם בְּדִבְרִים, וְאִמְרֹת לָהֶם: אֲשֶׁרִיכֶם שְׁנֵתֵמְנוּתָם פְּרֻנְסִים עַל בְּנֵי שֵׁל מְקוֹם, אִם מֹשֶׁה לֹא רָצָה לְהַחֲלִיט לְבַד כְּמָה אֲנִשִּׁים מִכָּל שִׁבְט, שֶׁהֲרִי לְפִי הַחֲשָׁבוֹן עוֹלָה לִי"ב שְׁבָטִים שֶׁשָּׁה שֶׁשָּׁה לְכָל שִׁבְט וְשִׁבְט חוּץ מִשְׁנֵי שְׁבָטִים שְׂאִין מִגִּיעַ אֲלֵיהֶם אֲלֵא חֲמִשָּׁה, חֲמִשָּׁה, אָמַר מֹשֶׁה אִין שִׁבְט שִׁיֹּסְפִים לִי לְפָחוֹת מִשְׁבָּטִי זָקֵן אֶחָד, מָה עֲשֶׂה נָטַל שְׁבָעִים וְשָׁנִים פְּתָקִים וְכָתַב עַל שְׁבָעִים פְּתָקִים "זָקֵן" וְעַל שְׁנֵים הַשְּׂאִיר חֶלֶק, וַיְבַר מִכָּל שִׁבְט וְשִׁבְט שֶׁשָּׁה וְהָיוּ שְׁבָעִים וְשָׁנִים אָמַר לָהֶם טְלו פְּתָקִיכֶם מִתּוֹךְ קַלְפִּי, וְיִמִּי שֶׁעֲלָה בְּיָדוֹ "זָקֵן" נִתְקַדֵּשׁ וְיִמִּי שֶׁעֲלָה בְּיָדוֹ חֶלֶק א"ל הַמְּקוֹם לֹא חָפֵץ בָּהּ.

אִם שְׁנֵי אֲנָשִׁים צְדִיקִים לֹא הִגִּיעוּ כָּלֵל לְמִשְׁכָּן לְהַשְׁתַּתֵּף בַּגּוֹרֵל, עַל אִם שֶׁהֵם הָיוּ בְּרִשְׁמִימָה שֶׁל שְׁבָעִים וְשָׁנִים שְׁצָרִיכִים לְהַגְרִיל, שֵׁם הָאֶחָד אֶלְדָּד וְשֵׁם הַשֵּׁנִי מִידָד בְּנֵי אֶלְצָפָן בֶּן פֶּרֶז שֶׁנִּזְדָּדוּ לוֹ מֵאִשְׁתּוֹ יוֹכָבֵד בַּת לֵוִי בַּעֲת שֶׁגִּרְשָׁה עִמָּרָם בַּעֲלָה וְנִשְׁאַה לוֹ עַד שֶׁלֹא יִלְדָה אֶת מֹשֶׁה, וְתַנַּח עֲלֵיהֶם רוּחַ נְבוּאָה אֶלְדָּד הָיָה מִתְנַבֵּא וְאָמַר: מֹשֶׁה הִנְבִּיא וְאִסָּף מִן הָעוֹלָם וְיִהְיֶה בֶן נֹון מִשְׁרַת מֹשֶׁה, עוֹמֵד אַחֲרָיו וּמְנַהִיג אֶת עַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמְבִיא אוֹתָם לְאַרְץ הַכְּנַעֲנִי וּמוֹרִישׁ אוֹתָהּ לָהֶם. וּמִידָד הָיָה מִתְנַבֵּא וְאָמַר: הִנֵּה שְׁלֹוִין עוֹלִים מִן הַיָּם וּמִכְסִּים כָּל מַחֲנֶה יִשְׂרָאֵל וְיִהְיֶה לָעַם לְכַשְׁלוֹן.

שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד הָיוּ מִתְנַבְּאִים וְאִמְרִים הִנֵּה מְלֹךְ עוֹלָה מֵאַרְץ מִגּוֹג בְּקֶץ הַיָּמִים, וּמֵאִסָּף מְלָכִים קוֹשְׁרֵי כְּתָרִים וְשָׁרִים לֹבְשֵׁי שְׂרִיוֹנִים, וְכָל הָעַמִּים נִשְׁמָעִים לוֹ וְעוֹרְכִים מִלְחָמָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל עַל בְּנֵי הַגְּלוּת, אִם הָאֲדוֹן ה' מוֹכֵן לָהֶם בְּשַׁעַת צָרָה וְהוֹרֵג כָּלֵם בְּשִׁרְפַת נִשְׁמָה בְּשִׁלְהֶבֶת אֵשׁ שִׁיֹּצֵא מִתַּחַת כֶּסֶף הַכְּבוֹד וְיִפְלוּ פְּגִרֵיהֶם עַל הָרִי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיְבֹאוּ כָּל חִיּוֹת הַשָּׂדֶה וְצִפּוֹרֵי הַשָּׁמַיִם וַיֹּאכְלוּ גּוֹפִיָהֶם. וְאַחֲרָי כֵּן יִחְיוּ כָּל מִתֵּי יִשְׂרָאֵל וְיִתְעַנְּגוּ מִן הָהָר שֶׁהָיָה מְצַנֵּעַ לָהֶם מִתַּחֲלָה, וַיִּקְבְּלוּ שָׂכָר מֵעֲשִׂיהֶם.

בְּעֶרֶב פֶּסַח, הֵם כָּבֵר הָיוּ טִמְאִים שְׁבוּעַ אוֹ שְׁבוּעִים אוֹ יוֹתֵר, וּבְכָל זֹאת לֹא הִגִּיעוּ לְשֹׁאֵל עַד הַיּוֹם מָה יַעֲשֶׂה בְּקִרְבֵּן פֶּסַח, כִּי הֵם טָעוּ וְחִשְׁבוּ שֶׁקִּרְבֵּן צָבוֹר מִקְרִיבִים גַּם בְּטִמְאָה, כִּי טִמְאָה הִתְרָה בְּצָבוֹר, כִּי עֲדִין לֹא נֶאֱמַר לָהֶם הָדִין שְׂאִם יְחִידִים טִמְאִים הֵם נִדְחִים, אֲלֵא שֶׁבְּהִגִּיעַ עֶרֶב פֶּסַח, וְכָלֵל יִשְׂרָאֵל הִתְחִילוּ לְהַקְרִיב, הִרְגִּישׁוּ הַטִּמְאִים בְּעִצָּמָם שֶׁהֵם מִפְּשֵׁי לֹא מִסְּגָלִים, הַאֲבָרִים שֶׁלָּהֶם לֹא נִוְתְּנִים לָהֶם לְהַשְׁתַּתֵּף בְּהַקְרִיבֵת הַקִּרְבָּן, מִחֲמַת הַטִּמְאָה, וְלֹא הִבִּינוּ מִדּוּעַ יִגְרַע חֶלֶקָם, ¹² וּבִפְרֻט שֶׁהִיָּתָה טִמְאָתָם לְדַבֵּר מִצָּוָה, וְלָמָּה תִּהְיֶה גּוֹרֶרֶת עֲבָרָה, לְהַפְסִיד מִצָּוָה עוֹבְרָת.

וְאִכֵּן מֹשֶׁה רִבְּנוּ אֲשֶׁר לָהֶם, שֶׁהִרְגָּשְׁתֶּם בְּאִמְת נִכּוֹנָה, שְׂאִסּוֹר לְטִמְאִים יְחִידִים, לְהַקְרִיב אֶת קִרְבֵּן הַפֶּסַח, וְכֵאן הָיָה דְּבַר נִפְלָא מְאֹד, כִּי ה' יִתְבַּרַךְ רָאָה, שֶׁהָיָה צָר לָהֶם מְאֹד, שֶׁיִּחְסִירוּ מִצָּוָה הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת, וְלֹא יִכְלוּ לְהִתְאַפֵּק מִלְּזַעַק; לָמָּה נִגְרַע, וּבָכֵן עַל יְדֵי גְדֹל הַתְּלַהּבוּתָם וְתִשְׁוִקָתָם לְמִצְוֹת, נִפְתַּח לָהֶם פֶּתַח חֲדָשׁ, שִׁיִּתְמַשְׁשׁ אוֹר קְדֻשַּׁת הַפֶּסַח שֶׁלָּשִׁים יוֹם וַיִּכְלוּ לַעֲשׂוֹת פֶּסַח בַּחֲדָשׁ הַשֵּׁנִי, וְזָכוּ אֵלֹו הַצְּדִיקִים שֶׁנֶּאֱמָרָה הַפְּרָשָׁה עַל יְדִיהֶן שֶׁמְגַלְגֵּלִים זְכוּת ע"י זָכָאִי, וְזֶהוּ לְמוֹד עַל כָּל אֶחָד שְׂאִם שִׁישׁ לוֹ כְּמָה הִתְנַצְּלוּת וְתִרְוּצִים צוֹדִיקִים עַל בְּטוֹל תּוֹרָה וְעִבּוֹדֵת הַשִּׁי"ת, בְּכָל זֹאת לֹא יִהְיֶה מִרְצָה מִהַמְצָב, אֲלֵא יִתְמַרְמֹר וַיִּזְעַק עַל שֶׁהוּא מִרְחָק מֵעִבּוֹדֵת הַקְּדָשׁ, בְּשִׁבְבִיל מַחֲיָה וְכִלְכִּלָה וְכִדּוּמָה, וְעַל יְדֵי הַצָּעָקָה וְיִשְׁעֵה.

♦ וַיָּבֹאוּ גַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִי יֹאכִילֵנוּ בִּשְׂרִי

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּכוּ וַיֹּאמְרוּ מִי יֹאכִיל אוֹתָנוּ בִּשְׂרִי, אָנוּ זֹכְרִים אֶת הַדְּגִים בְּמִצְרַיִם, אֶת הַקִּשּׁוּאִים וְהָאֲבִטִּיחִים, וְעַכְשָׁיו יֵשׁ לָנוּ רֶק מֶן. מִן בְּבִקֹר מִן בְּעֶרֶב, אִין לָנוּ מֵאֲכָלִים אַחֲרִים.

מֹשֶׁה רִבְּנוּ ¹³ שָׁמַע אֶת הַבְּכִיּוֹת וְהַתְּפִלָּא, וְכִי מָה קָרָה שִׁמְתַּחֲשֵׁק לָהֶם כָּל כֵּן לֵאמֹל בִּשְׂרִי, הֲרִי הֵמֹן הוּא מְאֹד טָעִים, וְטוֹעֲמִים בּוֹ כָּל הַטְּעָמִים שֶׁרַק רוּצִים, וְיָמָה יָכוֹל לְהִיּוֹת יוֹתֵר טוֹב, אֲלֵא בּוֹדָאִי חֲשַׁב מֹשֶׁה יֵשׁ לְלַמֵּד עֲלֵיהֶם זְכוּת שִׁישׁ לָהֶם כְּנֻנָה נִסְתָּרָת, וְזֶה סִבַּת הַבְּכִיָּה; דִּהְיָה יָדוּעַ שֶׁאֲנָשִׁים שִׁמְתוּ בַּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא הִשְׁלִימוּ וְתַקְּנוּ מַעֲשֵׂיהֶם כָּל הַצָּרָה, הַקֹּב"ה מְגַלְגֵּל אֶת נִשְׁמוֹתֵיהֶן בְּתוֹף חַיָּה, אוֹ בְּהִמָּה טְהוֹרָה, וְאַחֲרֵי כֵּן כְּשִׁיְהוּדִי אוֹכֵל מֵהֶם עַל יְדֵי שְׁחִיטָה כְּשֶׁרָה, וּמוֹלָח, וּמוֹצִיא וְרִידֵי הָדָם וְהַגִּידִים וְהַחֲלָב הָאִסּוּרִים, בְּזֶה הוּא מִתְקַן הַגְּלִיגוּלִים בְּאוֹתוֹ בְּהִמָּה, וְחַיָּה, וְהִנֵּה בְּמִצְרַיִם כְּשֶׁהָיָה מִפְּתַח חֲשֵׁה, בְּשִׁלְשָׁה יָמִי אֶפְלָה מִתּוֹ אֲרַבְּעָה חֲלָקִים מִיִּשְׂרָאֵל, וְהָיוּ נִשְׁמוֹתֵיהֶן נִתְּנוֹת בְּתוֹף הַבְּהֵמוֹת וְחִיּוֹת, וְחֲשַׁב מֹשֶׁה שֶׁבְּשִׁבְבִיל כֵּן רוּצִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאכֹל הַבִּשְׂרִי, כִּדִּי שִׁיְהִיו נִשְׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל הַמֵּתִים הָאֵלֹו מִתְקַנְּנִים, וְלָכֵן הֵם בּוֹכִים בְּשִׁבְבִיל קְרוֹבִיָּהֶם שִׁמְתוֹ וְעֲדִין לֹא הִגִּיעוּ לְתַקְוָנָם, כְּפִתּוֹב וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת הָעָם בְּכָה לְמִשְׁפַּחְתֵּיהֶם, כָּל אֶחָד בּוֹכָה עַל קְרֹבִיו וּמִשְׁפַּחְתּוֹ, כֵּן הָיָה מֹשֶׁה מְלַמֵּד זְכוּת עֲלֵיהֶם, אֲבָל הַקֹּב"ה הִיֻּדַע מִחֲשָׁבוֹת לָבָם, יָדַע שֶׁלֹא הָיָה כְּנֻנָתָם עַל זֶה, וְלָכֵן חָרָה אַף ה' עֲלֵיהֶם,

12. סְפָרוֹנוּ

13. תּוֹרַת מֹשֶׁה חֲתֹם סוֹפֵר

♦ ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה ♦

מספר¹⁴ על הגאון רבי אריה ליב הכהן בעל קצות החשן שהיה אחד מגדולי הדור ורבה של העיר סטרי שבגליציה אשר לא נהג כבוד הראוי באיזה אדמו"ר"ם. והחסידים שלהם בקנאותם לכבוד רבותיהם רגזו והטיחו דברים קשים נגד הגאון רבי אריה ליב והעליבו אותו רבי אריה ליב הכריז עליהם נדוי ושמטת למשך חדש ימים בצר להם נסעו ללובלין כדי לשבות בבית מדרשו של החוזה מלובלין רבי יעקב יצחק הורוויץ זצ"ל

אולם בבואם לפני חצר החוזה צוה לנאמן ביתו שלא לתת להם להפגס אליו עד אשר יעבר זמן הנדוי לאחר מלאת שלשים ימי הנדוי נכנסו אליו החסידים הללו והתחילו לקבל בפני החוזה על בעל קצות החשן ועל התנגדותו לחסידות הפסיק אותם החוזה וכה אמר; בתורה כתוב שהקב"ה התרעם על אהרן ומרים ואמר להם מדוע לא יראתם לדבר

בעבדי במשה ופרש רש"י בעבדי משה לא כתוב כאן אלא בעבדי במשה בעבדי אף על פי שאינו משה במשה אף על פי שאינו עבדי כדאי הייתם לירא מפניו ולכאורה קשה מפני משה כשאינו עבד ה' למה צריכים לירא מפניו אולם באור הדבר כמו שאמרו חז"ל (ברכות ל"ד) אמר להם רבן יוחנן בן זכאי רבי חנינא בן דוסא דומה כעבד לפני המלך ואני דומה כמו שר לפני המלך הינו שישנם מגדולי ישראל שהם בבחינת שרים לפני המלך שרי התורה כיון שעוסקים בתורה יומם ולילה וישנם צדיקים שהם בבחינת עבדי המלך עובדי ה' שעוסקים בעבודת ה' יתברך כעבד לפני רבו וזוהי פגנת רש"י במשה אף על פי שאינו עבדי כיון שהוא כמו שר לפני המלך על ידי עסקו בתורה יומם ולילה אף על פי שאינו עבדי ואין הוא עובד ה' הייתם צריכים לירא מפניו לכבוד תורתו ומפניו שהגאון רבי אריה ליב הוא שר התורה אסור לכם לפגוע בכבודו.

14. אוצרות התורה